

ski W., 2013 – Pasze Przemysłowe 22 (2), 61-67. **32. Kowalska J., Janowski D.**, 2009 – Postępy Biochemii 55 (3), 323-328. **33. Kowaltowski A.J., Souza-Pinto N.C., Castilho R.F., Vercesi A.E.**, 2009 – Free Radical Biology & Medicine 47, 333-347. **34. Lin H., Decuypere E., Buysse J.**, 2006 – Comparative Biochemistry and Physiology, Part A, 144, 11-17. **35. Lipsko-Przybylska J. Kankofer M.**, 2012 – Irish Veterinary Journal 65 (4), 1-8. **36. Lykkesfeldt J., Svendsen O.**, 2007 – The Veterinary Journal 173, 502-511. **37. Marañón G., Muñoz-Escassi M., Manley W., García C., Cayado P., Muela M.S., Olábarri B., León R., Vara E.**, 2008 – Acta Veterinaria Scandinavica. 50 (1), 1-9. **38. Marin D.E., Pistol G.C., Neagoe I.V., Calin L., Taranu I.**, 2013 – Food and Chemical Toxicology 58, 408-415. **39. Markiewicz H., Gehrke M., Malinowski E., Kaczmarowski M.**, 2005 – Medycyna Weterynaryjna 61 (12), 1382-1384. **40. Mutinati M., Piccinno M., Roncetti M., Campanile D., Rizzo A., Sciorsci R.L.**, 2013 – Reproduction in Domestic Animals 48, 353-357. **41. Niedźwiedz A., Nicpoń J.**, 2011 – Życie Weterynaryjne 86 (1), 40-43. **42. Niedźwiedz A., Nicpoń J., Borowicz H., Łoś P. Zawadzki M., Januszewska L.**, 2011 – Medycyna Weterynaryjna 67 (2), 129-132. **43. Onmaz A.C., Van Den Hoven R., Gunes V., Cinar M., Kucuk O.**, 2011 – Reuvede Medecine Veterinaire 162(4), 213-217. **44. Prior R.L., Wu X.**, 2013 – American Journal of Biomedical Sciences 5(2), 126-139. **45. Puzanowska-Tarasiewicz H., Starczewska B., Kuźmicka L.**, 2008 – Bromatologia i Chemia Toksykologiczna XLI (4), 1007-1015. **46. Puzanowska-Tarasiewicz H., Kuźmicka L., Tarasiewicz M.**, 2010 – Bromatologia i Chemia Toksykologiczna XLIII (1), 9-14. **47. Rey A.I., Segura J., Arandilla**

E., López-Bote C.J., 2013 – Journal of Animal Science 91, 1277-1284. **48. Scialo F., Mallikarjun V., Stefanatos R., Sanz A.**, 2013 – Antioxidants & Redox Signaling 19 (16), 1953-1969. **49. Seo J., Osorio J.S., Schmitt E., Corrêa M.N., Bertoni G., Trevisi E., Looor J.J.**, 2014 – Journal of Dairy Science 97, 861-873. **50. Sharma N., Singh N.K., Singh O.P., Pandey V., Verma P.K.**, 2011 – Asian- Australasian Journal of Animal Sciences 24 (4), 479-484. **51. Shi-bin Y., Dai-wen C., Ke-ying Z., Bing Y.**, 2007 – Asian- Australasian Journal of Animal Sciences 20 (10), 1600-1605. **52. Shukla V., Mishra S.K., Pant H.C.**, 2011 – Advances in Pharmacological Sciences, vol. 2011, Article ID 572634, 13. **53. Skólmowska M., Kmiec M.**, 2011 – Postępy Higieny i Medycyny Doświadczalnej 65, 640-644. **54. Sordillo L.M., Aitken S.L.**, 2009 – Veterinary Immunology and Immunopathology 128, 104-109. **55. Tanaka M., Kamiya Y., Kamiya M., Nakai Y.**, 2007 – Animal Science Journal 78 (3), 301-306. **56. Tomažin U., Frankič T., Voljč M., Rezar V., Levart A., Salobir J.**, 2013 – Archiv für Geflügelkunde 77 (4), 266-274. **57. Wielkoszyński T., Zawadzki M., Lebek-Ordon A., Olek J., Korzonek-Szlacheta I.**, 2007 – Diagnostyka Laboratoryjna 43 (2), 283-294. **58. Venugopal C., Mariappan N., Holmes E., Kearney M., Beadle A.R.**, 2013 – Equine Veterinary Journal 45, 80-84. **59. Voljč M., Frankič T., Levart A., Nemec M., Salobir J.**, 2011 – Poultry Science 90, 1478-1488. **60. Yuan K., Shaver R.D., Bertics S.J., Espineira M., Grummer R.R.**, 2012 – Journal of Dairy Science 95, 2673-2679. **61. Zabłocka A., Janusz M.**, 2008 – Postępy Higieny i Medycyny Doświadczalnej 62, 118-124. **62. Zapora E., Jarocka I.**, 2013 – Postępy Higieny i Medycyny Doświadczalnej 67, 214-220.

LXXIX Zjazd Naukowy PTZ w Siedlcach

Na Uniwersytecie Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach w dniach 15-17 września 2014 roku odbył się LXXIX Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego pod hasłem „Systemy produkcji zwierzęcej w XXI wieku”. Powierzenie organizacji Zjazdu było dla Siedleckiego Koła PTZ ogromnym wyróżnieniem, a zarazem wyzwaniem. Był to już 3. Zjazd Towarzystwa zorganizowany w murach siedleckiej Uczelni. Uczestniczyło w nim około 250 osób. Miejszem obrad plenarnych i sekcyjnych był nowoczesny gmach Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach przy ulicy Żytniej 39, zlokalizowany obok dwóch domów studenckich, w których zakwaterowano uczestników Zjazdu.

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny to Uczelnia, która od 45 lat wnosi szczególny wkład w rozwój „ściany wschodniej” naszego kraju, kształcąc studentów na kilkudziesięciu kierunkach studiów i na specjalnościach reprezentujących zarówno nauki przyrodnicze, jak i humanistyczne. Duże w tym zasługi ma Wydział Przyrodniczy Uniwersytetu, a w szczególności Instytut Bioinżynierii i Hodowli Zwierząt, skupiający siedleckich zootechników – gospodarzy tegorocznego Zjazdu PTZ. Kadra naukowa Instytutu Bioinżynierii od wielu lat w sposób świadomy, skutecznie implementuje współczesną myśl zootechniczną do praktyki hodowlano-produkcyjnej regionu.

Honorowy patronat nad Zjazdem objęli JM Rektor UPH w Siedlcach prof. dr hab. Tamara Zacharuk, Dziekan Wydziału Przyrodniczego prof. dr hab. Janina Skrzyczyńska, a także Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi dr Marek Sawicki. Zjazd cieszył się poparciem władz samorządowych, a patronatu honorowego udzielił również Marszałek Województwa Mazowieckiego Pan Adam Struzik. Patronat medialny nad Zjazdem objęli: „Tygodnik Siedlecki”, Katolickie Radio Podlasie z portalem Podlasie24 Regionalny Portal Informacyjny oraz czasopismo „Hoduj z głową”.

Plenarną część obrad prowadził Prezes Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego prof. dr hab. Roman Niżnikowski. W przemówieniu okolicznościowym JM Rektor Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego prof. dr hab. Tamara Zacharuk stwierdziła, iż Zjazd jest wyjątkową okazją do zaprezentowania najnowszych osiągnięć naukowych oraz rozwiązań praktycznych, a równocześnie płaszczyzną spotkań i wymiany doświadczeń. Podkreśliła też, iż dzięki Zjazdowi Siedlce stały się zootechniczną stolicą Pol-

ski. Następnie wręczono Odznakę Honorową PTZ prof. dr hab. Stanisławowi Kondrackiemu oraz nagrody i wyróżnienia w konkursach na najlepszą pracę doktorską i magisterską z zakresu zootechniki. Łącznie nagrodzono i wyróżniono 26 osób.

Zjazd miał charakter międzynarodowy. W sesji plenarnej zaprezentowano trzy referaty, jeden z nich, zatytułowany „Extensive animal production and its addend value in production and environmental chains: a dairy cattle study”, wygłosił prof. Martino Cas-sandro z Uniwersytetu w Padwie, a pozostałe: „Stado bydła mlecznego – nauka i technika w moim gospodarstwie” – Łukasz Majkowski, hodowca bydła mlecznego (referaty opublikowano w PH nr 5/2014) i „Aktualne problemy żywienia zwierząt monogastycznych – podaż pasz wysokobiałkowych i białkowe bezpieczeństwo kraju” – mgr inż. Marcin Hejdzys z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu (pełny tekst PH nr 1/2015).

Tegoroczny Zjazd PTZ wyszedł naprzeciw najmłodszemu pokoleniu adeptów polskiej myśli zootechnicznej, tj. studentom i młodym naukowcom, gdyż zorganizowano specjalną Sesję Konkursową Młodych Naukowców. W Sesji wzięły udział 23 osoby, przedstawiając 27 doniesień w formie wystąpienia lub posteru. Najlepsze wystąpienia zostały nagrodzone; w sumie przyznano 9 nagród. Za prezentację ustną w języku polskim nagrody otrzymali: Sylwia Prochowska z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu – I miejsce, Izabela Wilk z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie – II miejsce i Kinga Śpitalniak z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu – III miejsce; za prezentację ustną w języku angielskim: Sylwia Sobolewska z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu – I miejsce, Michalina Zowczak z Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach – II miejsce i Agnieszka Ludwiczak z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu – III miejsce; w sesji posterowej: Katarzyna Wolińska z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie – I miejsce, Katarzyna Gajownik z Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach – II miejsce i Gabriela Dorota Haik z SGGW w Warszawie – III miejsce.

Intencją organizatorów Zjazdu było kreowanie idei produkcji zdrowej i bezpiecznej żywności poprzez wykorzystanie ogromnego potencjału tkwiącego w polskiej hodowli i produkcji zwierzęcej oraz w przedsiębiorstwach wytwarzających żywność. W tym celu w pierwszym dniu Zjazdu odbyły się obrady „okrągłego stołu”, zaprojektowane jako forum wymiany poglądów na temat różnych aspektów produkcji oraz poszukiwania nowych szans dla krajowych produktów żywnościowych. Obrady „okrągłego stołu” to również platforma konfrontacji nauki z praktyką, a jednocześnie ogniwem łączące uczestników dyskusji. Do obrad zaproszono przedstawicieli praktyki hodowlano-produkcyjnej oraz przedsię-

SEKCJA CHOWU I HODOWLI BYDŁA

biorców wspomagających produkcję zwierzęcą i przetwarzających surowce zwierzęce. Wzięli w nich udział między innymi: Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka, Polski Związek Hodowców i Producentów Trzody Chlewniej „Polsus”, Stacja Hodowli i Unasieniania Zwierząt Sp. z o.o. w Bydgoszczy, Sokołów S.A., Zakłady Mięsne Łmeat-Łuków S.A., Zakład Mięsny Mościbrody Sp. z o.o., Drosed S.A., Drobiarstwo Działy Specjalne „MALEC”, Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Siedlcach, LNB Cargill Poland Sp. z o.o., Pol-Pasz Sp. z o.o. Obrady rozpoczął przedstawiciel Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi Paweł Szabelak, przedstawiając „Założenia programu PROW na lata 2014-2020”. Obradom „okrągłego stołu” towarzyszyły dwa podstawowe cele: przybliżenie nauki do praktyki oraz stworzenie platformy wymiany poglądów naukowców i praktyków.

Organizowany w Siedlcach Zjazd znalazł uznanie w oczach Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi dr. Marka Sawickiego, który udzielił Zjazdowi poparcia i postanowił wyróżnić 10 wybitnych członków Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego honorową odznaką „ZASŁUŻONY DLA ROLNICTWA”. Honorową odznakę otrzymali: prof. dr hab. inż. Zenon Bernacki z Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy, dr inż. Dorota Bugnacka z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, prof. dr hab. Czesława Lipecka z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, dr hab. inż. Waław Łuczak z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, dr hab. inż. Roman Niedziółka prof. nadzw. z Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, mgr inż. Jolanta Przyłucka z Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, prof. dr hab. Ryszard Skrzypek z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, dr hab. Justyna Więcek ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, prof. dr hab. Jerzy Wójcik z Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie i dr hab. inż. Grzegorz Żak z Instytutu Zootechniki – PIB w Krakowie.

W drugim dniu Zjazdu odbyły się obrady w 6 sekcjach specjalistycznych. Po południu, w nieoficjalnej części Zjazdu uczestnicy zwiedzali miasto, m.in.: siedlecką Katedrę, Kaplicę i Pałac Ogińskich oraz Muzeum Diecezjalne.

Ostatni dzień Zjazdu był dniem wyjazdów specjalistycznych do Stadniny Koni w Janowie Podlaskim oraz Białowieży. Podczas wycieczki do Janowa Podlaskiego oprócz Stadniny Koni zwiedzano „Uroczysko Zaborek” oraz Sanktuarium w Kostomłotach. W Białowieży zwiedzano Rezerwat Żubrów, Muzeum Przyrodniczo-Leśne i Rezerwat Ścisły.

Przygotowanie Zjazdu było możliwe dzięki zaangażowaniu Komitetu Organizacyjnego, w składzie: dr hab. Elżbieta Bombik prof. nzw. UPH (przewodnicząca), prof. dr hab. Stanisław Kondracki (wiceprzewodniczący), dr inż. Dorota Banaszewska (sekretarz), dr hab. Alina Janocha prof. nzw. UPH (skarbnik), dr hab. Grażyna Niedziałek prof. nzw. UPH, dr inż. Anna Milczarek, dr inż. Ewa Wójcik, dr Anna Wereszczyńska, dr inż. Anna Wysokińska, dr inż. Andrzej Zybert. Przy organizacji skorzystano ze wsparcia 24 instytucji współpracujących z Polskim Towarzystwem Zootechnicznym i Uniwersytetem Przyrodniczo-Humanistycznym w Siedlcach. Wśród nich można wymienić: Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie, SOKOŁÓW S.A., Drosed S.A., Zakład Mięsny „Mościbrody” Sp. z o.o., Drobiarstwo Działy Specjalne „MALEC”, Okręgową Spółdzielnię Mleczarską w Siedlcach, Polską Federację Hodowców Bydła i Producentów Mleka, Stację Hodowli i Unasieniania Zwierząt Sp. z o.o. w Bydgoszczy, LNB Cargill Poland Sp. z o.o., „POL-PASZ” Sp. z o.o., Powiatowy Bank Spółdzielczy w Sokołowie Podlaskim, Bank BGŻ Oddział Operacyjny w Siedlcach, Agriconsul Rafał Stachura, FOSS Polska Sp. z o.o., Towarzystwo Wiedzy Powszechnej Oddział Regionalny w Siedlcach, Urząd Miasta Siedlce, Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Siedlcach SA, Bank PEKAO S.A., Unia Ubezpieczenia Oddział w Siedlcach, SEDAR S.A. Wszystkim sponsorom organizatorów Zjazdu serdecznie dziękują.

LXXIX Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego był ważnym wydarzeniem dla Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego i miasta Siedlce, miejscem dyskusji oraz wymiany poglądów. Mamy nadzieję, że pobyt w Siedlcach dostarczył uczestnikom miłych wrażeń. (Elżbieta Bombik)

Udział w obradach Sekcji zadeklarowało 80 osób, reprezentujących krajowe ośrodki naukowe zajmujące się tym gatunkiem zwierząt gospodarskich oraz przedstawiciele Polskiej Federacji Hodowców Bydła i Producentów Mleka, Stacji Hodowli i Unasieniania Zwierząt, firm paszowych oraz hodowcy bydła. Obrady odbywały się w dwóch sesjach doniesieniowych. W ich ramach przedstawiono 32 komunikaty naukowe, z których 11 zaprezentowano jako doniesienia ustne i 21 jako doniesienia posterowe. Po szczególnym sesjom przewodniczyli profesorowie: Anna Sawa, Henryk Grodzki, Danuta Borkowska i Janina Pogorzelska

W I sesji doniesieniowej przedstawiono 6 komunikatów naukowych. W pierwszej prezentowanej pracy pt. „Zmiany profilu fermentacji zwaaczowej w zależności od ilości zastosowanego suszonego wywaru z kukurydzy w dawce pokarmowej krów w okresie zasuszenia”, autorzy: Dorota Miśta, Ewa Pecka, Wojciech Zawadzki, Andrzej Zachwieja, Joanna Tumanowicz, Katarzyna Paczyńska, Robert Kupczyński, Maciej Adamski, Rafał Bodarski (Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu) wykazali, że zastosowanie DDGS w dawce pokarmowej dla krów w okresie zasuszenia nie miało negatywnego wpływu na przebieg fermentacji zwaaczowej, a zaobserwowane zmiany w profilu lotnych kwasów tłuszczowych (LKT), tj. obniżenie koncentracji kwasu octowego i podwyższenie kwasu propionowego, oceniono jako korzystne dla tej grupy zwierząt.

W kolejnej pracy pt. „Porównanie wartości rzeźnej jałówek i razówek mieszańców ras polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej i limousine”, autorzy: Zenon Nogalski, Zofia Wielgosz-Groth, Monika Sobczuk-Szul, Cezary Purwin, Patrycja Łapińska (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie) dokonali porównania wartości rzeźnej 16 jałówek i 16 razówek, uzyskanych poprzez krzyżowanie krów rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej z rasą limousine. Autorzy w konkluzji stwierdzili, że tusze razówek w porównaniu z tuszami jałówek charakteryzowały się porównywalnymi parametrami oceny wartości rzeźnej i jakości mięsa. Z tego powodu rekomendują oni wykorzystanie jałówek pochodzących z krzyżowania towarowego jako tzw. razówek, ze względu na możliwość uzyskania dodatkowego potomstwa oraz wartościowej tuszy.

W doniesieniu nt. „Skuteczność zabiegów inseminacyjnych z wykorzystaniem nasienia buhajów wycenionych genomowo”, autorzy: Dariusz Piwczynski, Piotr Wójcik, Alicja Czajkowska, Beata Sitkowska, Sławomir Mroczkowski, Anna Sawa (Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy, Instytut Zootechniki PIB w Balicach) analizowali skuteczność zabiegów inseminacyjnych buhajów z wartością hodowlaną wycenioną genomowo powyżej 2000 GTPi. Potwierdzono, że skuteczność inseminacji w najwyższym stopniu zależała od stada, buhaja, wieku krów, roku badań i pory roku.

W kolejnej referowanej pracy pt. „Wpływ automatycznego systemu doju na wydajność mleka”, autorzy: Beata Sitkowska, Dariusz Piwczynski, Joanna Aerts, Mariusz Waskowicz (Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy; Lely East Sp. z o.o.) stwierdzili zwiększanie się częstotliwości wizyt krów w robotach udojowych w 4 różnych okresach po wprowadzeniu automatycznego systemu doju w oborze, co w sposób oczywisty związane było ze wzrostem ich wydajności mleka. W pracy pt. „Wpływ zawartości kazeiny w mleku zbiorczym na kształtowanie się udziału podstawowych składników w kluczowych punktach wytwarzania gęstwy serowej”, autorzy: Monika Grzeszuk, Michał Benet, Krzysztof Młynek, Piotr Guliński (Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach) wykazali, że pod względem technologii serowskiej kluczowym jest doskonalenie mleka pod względem jakości białka, wynikającej z udziału k-kazeiny. Takie działania mogą skutecznie poprawić wydajność gęstwy serowej (s.m.bz.tł.) oraz zmniejszyć odpływ białka z serwatką. W ostatniej prezentowanej w tej sesji pracy, zatytułowanej „Wpływ dodatku suszonych drożdży piwnych (*Saccharomyces cerevisiae*) w dawce pokarmowej krów na poziom laktoferyny oraz aktywność laktoperoksydazy w mleku”, autorzy: Ewa Pecka, Andrzej Zachwieja, Wojciech Zawadzki, Dorota Miśta (Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu) wskazywali na wzrost poziomu laktoferyny w mleku krów otrzymujących drożdże po pierwszym i drugim miesiącu doju (odpo-

wiednio o ok. 63 µl/ml i 100 µl/ml), w porównaniu do grupy kontrolnej. W podsumowaniu autorzy podkreślają, że zastosowanie w dawce pokarmowej dodatku drożdży piwnych może wpłynąć na wzrost poziomu laktoferyny oraz aktywność laktoperoksydazy w mleku krów.

W II sesji doniesieniowej przedstawiono 5 komunikatów, w tym 3 związane merytorycznie z zachowaniem bydła. Celem pierwszego z nich, zatytułowanego „Wpływ rasy ojcowskiej na behavior pobierania kiszonki z traw przez młode bydło opasowe”, autorzy: Cezary Purwin, Natalia Puzio, Jacek P. Michalski, Zenon Nogalski, Zofia Wielgosz-Groth, Monika Sobczuk-Szul, Ireneusz Białobrzewski (Instytut Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN w Jabłonie, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie), było określenie wpływu rasy ojcowskiej na zachowanie żywieniowe młodego bydła opasowego. Wyniki obserwacji wskazują na znaczny wpływ rasy ojcowskiej na szereg wskaźników behavioru bydła, tj. częstotliwość pobierania kiszonki (ilość wizyt/dobę), sumaryczny dobowy czas pobierania kiszonki (min), średni czas pobierania kiszonki podczas wizyty (min/wizytę) oraz tempo pobierania suchej masy kiszonki (g/min). W następnej pracy, pt. „Zależność między produktywnością a masą ciała a aktywnością ruchową krów pierwiastek”, autorzy: Jolanta Różańska-Zawieja, Anna Nienartowicz-Zdrojewska, Zbigniew Sobek, J. Garstka (Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu) wykazali, że średnia masa ciała analizowanej grupy pierwiastek rasy PHF odmiany czarno-białej wynosiła 581,8 kg, przy średniej wydajności mleka 29,48 kg w udoju kontrolnym. Wyniki otrzymanych korelacji pomiędzy masą ciała a cechami użyteczności mlecznej i aktywności ruchowej okazały się niejednoznaczne.

W bardzo interesującej pracy zatytułowanej „Efektywność wykorzystania aktywatorów ruchu w zarządzaniu wysokowydajnym stadem bydła mlecznego”, Piotr Wójcik i Jerzy Rudziński (Instytut Zootechniki PIB, FQS Poland Sp. z o.o.) przedstawili najnowsze wyniki obserwacji nad wykorzystaniem analizatorów ruchu w zarządzaniu stadami bydła mlecznego. W podsumowaniu wskazali na bardzo wysoką efektywność wykrywania rui oraz spadek ilości niewykrytych rui w stadach po zainstalowaniu systemu pedometrów japońskiej firmy Gyuhō.

W doniesieniu pt. „Wpływ pokroju na efektywność życiowej użyteczności krów”, autorzy: Anna Sawa, Mariusz Bogucki, Sylwia Krężel-Czopek, Wojciech Neja (Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy) ocenili znaczenie budowy zwierząt dla ich użyteczności życiowej. Analizując zależności między poszczególnymi cechami pokroju a wskaźnikami życiowej efektywności użytkowania krów wykazano, że wartości korelacji były nieco wyższe w przypadku cech oceny ogólnej za typ i budowę niż cech szczegółowych. Różnice te dotyczyły głównie zależności między wydajnością życiową mleka a cechami oceny za typ i budowę ($r=0,09-0,22$) i cechami szczegółowymi ($r=0,00-0,14$). Tak więc cechy oceny za typ i budowę – w interpretacji autorów – wydają się być najbardziej przydatne do prognozowania efektywności życiowej użyteczności krów.

W przyjętej z zaciekawieniem pracy pt. „Ocena niestabilności chromosomów u ras bydła objętych programem ochrony zasobów genetycznych zwierząt gospodarskich”, autorzy: Ewa Wójcik, Małgorzata Szostek, Katarzyna Andraszek, Elżbieta Smalec (Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach) wykorzystali chromosomy mitotyczne wyhodowane z limfocytów krwi obwodowej bydła czterech ras: polskiej czarno-białej, polskiej czerwono-białej, polskiej czerwonej i białogrzbiętej. Najmniejszą średnią częstość wymiany chromatyd siostrzanych zaobserwowano u krów polskich czerwonych ($4,3 \pm 1,3$), następnie u krów białogrzbiętych ($4,6 \pm 1,2$), polskich czarno-białych ($4,9 \pm 1,3$) i polskich czerwono-białych ($5,0 \pm 1,3$). Podkreślono, że wykorzystany w badaniach test SCE jest czułą i wiarygodną techniką pozwalającą stwierdzić, jak bardzo zwierzęta są podatne na niekorzystne działanie czynników mutagennych i genotoksycznych wewnątrz gatunku czy rasy. Pozwala wyłonić z populacji osobniki najbardziej obciążone genetycznie i wyeliminować je z reprodukcji i hodowli.

Analizując tematykę prac zgłoszonych na Zjazd PTZ w Siedlcach można stwierdzić, że największe prace dotyczyły użyteczności mlecznej – 11 prac, zachowania bydła dotyczyło 5 prac, a żywienia i użyteczności mięsnej bydła – po 3 prace. (Piotr Guliński)

W obradach Sekcji reprezentowane były wszystkie krajowe ośrodki naukowe zajmujące się szeroko rozumianymi zagadnieniami hodowli i chowu trzody chlewnej, a także Polski Związek Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej POLSUS. Zgłoszono i wydrukowano w materiałach zjazdowych 2 referaty i 42 komunikaty, najwięcej z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (9) i Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Krośnie (7), Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu (6), Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach (5) oraz z Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy (4) i Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie (3). Nie zabrakło doniesień naukowych z Instytutu Zootechniki PIB w Krakowie, Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie, Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie. Cenne i warte podkreślenia jest to, że materiały we współautorstwie przygotowali i nadesłali również pracownicy naukowcy z innych ośrodków, a mianowicie Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, Politechniki Rzeszowskiej w Rzeszowie, Instytutu Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego w Poznaniu oraz PZHPTCh POLSUS. Wskazuje to na aktywność naukowo-badawczą pracowników z poszczególnych jednostek oraz integrację środowiska naukowego i hodowców.

Tematyka referatów i doniesień obejmowała szerokie spektrum zagadnień związanych z pracą hodowlaną, rozrodem i żywieniem, utrzymaniem i dobrostanem oraz jakością produktu.

Pierwszej sesji przewodniczyli prof. dr hab. Stanisław Kondracki (UPH w Siedlcach) oraz prof. dr hab. Anna Rekiel (SGGW w Warszawie), a drugiej ponownie przewodnicząca Sekcji oraz prof. dr hab. Bogusław Szostak (UP w Lublinie).

Rozpoczynając spotkanie prof. Anna Rekiel poinformowała zgromadzonych o odejściu prof. dr hab. Mariana Różyckiego, dr h.c. multi i poprosiła o uczczenie Go chwilą ciszy. Zespół najbliższych współpracowników z Działu Genetyki i Hodowli Zwierząt Instytutu Zootechniki PIB w Balicach przygotował wspomnienie o Profesorze, a dr hab. Grzegorz Żak przedstawił Jego sylwetkę jako wybitnego naukowca, organizatora i wychowawcę oraz życzliwego i prawego człowieka. Wspomnił o wielu funkcjach pełnionych przez Pana Profesora, dzięki którym wspierał On środowisko polskich zootechników – specjalistów z zakresu hodowli i chowu trzody chlewnej, dbając o indywidualny rozwój naukowy. Zwrócił uwagę na przewodnią rolę Profesora w Radach Naukowych instytutów badawczych i Polskiej Akademii Nauk. Wspomnił o współpracy z Polskim Związkiem Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej POLSUS, hodowcami i producentami oraz aktywnym udziale w komisjach, na wystawach i pokazach zwierząt hodowlanych. Podkreślił, że inicjatywy Profesora zorganizowano Szkołę Zimową Hodowców Trzody Chlewnej. Za swoją pracę i działalność był wielokrotnie nagradzany, odznaczany i wyróżniany, w tym akademickim tytułem *doctora honoris causa* dwóch uczelni: Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie oraz Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy. Pan Profesor zawsze chętnie uczestniczył w spotkaniach ze współpracownikami i wychowankami, które nie tylko miały charakter merytoryczny, ale też towarzyski. Odszedł człowiek szlachetny, o którym zawsze będziemy pamiętać. Głos zabrali także prof. dr hab. Eugeniusz Herbut – Dyrektor Instytutu Zootechniki i prof. dr hab. Stanisław Kondracki, którzy w ciepłych słowach wspominali Profesora, podkreślając Jego ogromny wkład do skarbicy wiedzy zootechnicznej oraz pracowitość i zaangażowanie we wszystko co robił. Przypomnieli życzliwość i wsparcie Profesora okazywane wszystkim, którzy z Nim współpracowali, podkreślając jednocześnie umiejętność integracji całego środowiska naukowego, hodowców oraz pracowników jednostek administracji i gospodarki związanych z polskim rolnictwem. Na cmentarzu Rakowickim Ś.P. Profesora Mariana Różyckiego pożegnała rodzina oraz bardzo licznie zgromadzeni współpracownicy i przyjaciele, delegacje ze wszystkich krajowych ośrodków akademickich i instytutów, przedstawiciele związków branżowych i administracji, koleżanki i koledzy z czasów szkolnych i akademickich. W opinii wypowiedzianego te słowa prof. Herbuta, stanowiło to potwierdzenie szacunku i uznania, jakim wszyscy darzyliśmy Profe-

sora, a którzy z potrzeby serca spotkali się z Nim po raz ostatni, aby Go pożegnać.

W pierwszej sesji plenarnej referat na temat „Jakość mięsa wieprzowego w aspekcie realizowanych programów hodowlanych” wygłosił dr hab. Grzegorz Żak z IZ-PIB w Krakowie. Wprowadzenie do tematu zawierało definicję mięsa, prognozowany trend światowy spożycia różnych jego gatunków, informacje o wartości odżywczej mięsa. Prelegent zwrócił uwagę na zawartość tłuszczu śródmięśniowego (IMF) i cechę marmurkowatości, jako wskaźnika odzwierciedlającego jego zawartość. Jakość mięsa, w tym marmurkowatość, jest uwzględniana w programach hodowlanych m.in. w Austrii, Bawarii i innych krajach, zarówno dla ras matecznych, jak i ojcowskich; oczywiście waga cech jest zróżnicowana. W Polsce nie ma wdrożonej cechy jakości mięsa w programach hodowlanych. W odniesieniu do krajowego pogłowia autor zaproponował trzy rozwiązania włączenia parametrów jakości do modeli stosowanych przy szacowaniu wartości hodowlanej. Z uwagi na to, że w odniesieniu do krajowej populacji świń priorytetem jest zwiększenie zawartości tłuszczu śródmięśniowego w mięsie wieprzowym, najkorzystniejszym z trzech zaproponowanych modeli jest w opinii prelegenta wariant trzeci – mieszany. Jego istota polega na włączeniu do modelu zwierzęcia, jako parametru niezależnego, cechy zawartości tłuszczu śródmięśniowego. Pozostałe cechy jakościowe można połączyć w jeden wspólny indeks, który następnie zostanie włączony do modelu.

W drugim referacie pt. „Wpływ obrotu przedubojowego na dobrostan tuczników i jakość wieprzowiny”, przygotowanym we współautorstwie (K. Tereszkiwicz, P. Molenda, K. Choroszy), prelegent dr hab. Krzysztof Tereszkiwicz z Politechniki Rzeszowskiej zwrócił uwagę na fakt, że opinia publiczna bywa niekiedy błędnie informowana o sposobach utrzymywania zwierząt, co powoduje niewłaściwą ocenę dobrostanu trzody chlewnej, a właściwie przekonanie o braku dobrostanu. Prelegent omówił kilka problemów, a mianowicie: dobrostan tuczników i jego ocenę w obrocie przedubojowym, wpływ obrotu przedubojowego na jakość wieprzowiny, upadki i straty masy ciała zwierząt w transporcie, wydajność rzeźną oraz wady jakościowe surowca rzeźnego jako następstwo obrotu. Sygnalizując różne punkty krytyczne w produkcji wieprzowiny, zwrócił szczególną uwagę na obrót przed ubojem. Sentencją wykładu było stwierdzenie, że wyobraźnia jest często dla niektórych ważniejsza od wiedzy. Podkreślił potrzebę większej ilości daleko idących zmian w zakresie obrotu, jako czynnika decydującego o jakości wieprzowiny.

W ramach obrad sekcji zaprezentowano 8 komunikatów. Dr Magdalena Szyndler-Nędza z IZ-PIB w Krakowie przedstawiła temat „Analiza zmian w cechach użytkowych świń objętych programami ochrony zasobów genetycznych”, przygotowany we współautorstwie z pracownikami UP w Lublinie i UP w Poznaniu (M. Babicz, Z. Bajda, E. Skrzypczak, K. Szulc, P. Luciński). Podsumowując wyniki badań stwierdzono niewielki średni roczny postęp w cechach użyteczności rozplodowej. Wykazano także zmniejszenie średniego rocznego postępu w mięsności oraz zwiększenie średniej grubości stoniny knurków i loszek rasy puławskiej i złotnickiej pstrej. Kierunek trendu w postępie tych cech jest w kontekście realizacji programu ochrony pożądanym, równoważy bowiem postęp w tych cechach obserwowany w latach poprzednich (1997-2006). Stwierdzono, że w rasie złotnickiej białej obserwuje się systematyczną poprawę cech rzeźnych.

Z istotą badań i uzyskanymi wynikami zamieszczonymi w komunikacie pt. „Ocena cech morfometrycznych plemników knurów ras duroc, pietrain i mieszańców duroc x pietrain z wykorzystaniem dwóch metod barwienia”, autorstwa Anny Wysokińskiej i Stanisława Kondrackiego z UPH w Siedlcach, zapoznała słuchaczy jego pierwsza autorka. Prelegentka stwierdziła, że cechy morfometryczne plemników zależą od rasy rozplodnika oraz metody barwienia rozmazu, co ma istotne znaczenie w aspekcie oceny uzyskiwanych i porównywanych wyników. Przy barwieniu metodą eozyna-nigrozyna uzyskuje się większe różnice międzyrasowe w wymiarach plemników niż przy zastosowaniu metody eozyna-barwnik gencjanowy, co wskazuje na większą czułość pierwszej z metod.

Kolejna prezentacja, przygotowana przez zespół autorów z UPH w Siedlcach (K. Górski, S. Kondracki, A. Wysokińska, M. Iwanina,

A. Nazaruk), pt. „Zależność cech fizycznych ejakulatu i morfologii plemników od objętości ejakulatu knurów Hypor”, również dotyczyła samców świni domowej. Zdaniem autorów, objętość ejakulatu ma znaczący wpływ na jego cechy fizyczne. Jego zwiększenie sprzyja istotnemu zwiększeniu ogólnej liczby plemników przy nieznacznym spadku koncentracji, co jest korzystne, gdyż stanowi gwarancję sporządzenia dużej ilości porcji inseminacyjnych. Autorzy podkreślili też dobrą jakość ejakulatów knurów Hypor, co wynikało z niewielkiego odsetka plemników wadliwych w badanych próbach.

Znaczenie zagadnień rozrodczych jest w przypadku świń, a szczególnie loch, bardzo duże. Autorzy komunikatu naukowego reprezentujący UP w Poznaniu (J. Różańska-Zawieja, A. Nienartowicz-Zdrojewska, Z. Sobek, M. Szuba) podjęli próbę oceny wpływu żywienia na cechy płodności w prezentacji „Porównanie cech płodności i plenności u loch w zależności od ograniczenia udziału białka w dawce żywieniowej, w okresie okołouwalacyjnym”. Komentarz prowadzącej sesję i głosy z sali uzupełniły wypowiedź prelegentki.

Dwa interesujące komunikaty przygotowali pracownicy PWSZ w Krośnie. W pierwszym z nich pt. „Zdrowotność i efekty użytkowania świń w gospodarstwach ekologicznych” autorzy (M. Kilar, M. Ruda, J. Kilar) analizowali zagadnienia ważne dla potencjalnych konsumentów, oczekujących na dobry produkt uzyskany w warunkach przyjaznych zwierzętom. Autorzy wykazali, że zaburzenia zdrowia świń wynikały głównie z ich nieprawidłowego utrzymania, zaś poziom efektów produkcyjnych był limitowany rasą i sposobem żywienia, które były zgodne z zasadami rolnictwa ekologicznego. W drugim komunikacie pt. „Mięsne produkty regionalne w opinii mieszkańców Podkarpacia”, przygotowanym przez zespół w składzie: M. Ruda, B. Kusz, M. Kilar, J. Kilar, przedstawiono ciekawe spostrzeżenia konsumentów dotyczące produktów regionalnych. Ankietowani (ponad 530 osób) podkreślali wyjątkowy smak i zapach produktów: kiełbas, wędzonek i wędlin podrobowych, ich wysoką jakość, świeżość i wartość odżywczą. Mieszkańcy Podkarpacia najchętniej kupują miejscowe wyroby, których smakowitość jest zdecydowanie lepsza niż pochodzących z produkcji przemysłowej.

Dr Jacek Nowicki z zespołem (R. Tuz, T. Schwarz, C. Klocek, M. Małopolska) przygotowali komunikat pt. „Zachowania eksploacyjne warchlaków utrzymywanych w kojcach o zróżnicowanym wzbogaceniu środowiska chowu”. Uzyskane wyniki pozwoliły stwierdzić, że dostęp do ściółki w większym stopniu niż obecność gryzaków stymuluje występowanie zachowań eksploracyjnych warchlaków po odsadzeniu i jednocześnie przyczynia się do skrócenia czasu walk podczas ustanawiania zależności hierarchicznych po odsadzeniu. Prelegent, poza wynikami badań zamieszczonych w komunikacie, podzielił się ze słuchaczami wynikami pracy w ramach międzynarodowych (UE) projektów EUWELNET oraz AWARE. Należy podkreślić znaczący udział i dużą aktywność dr. Nowickiego w wymienionych projektach dotyczących dobrostanu. Materiały opracował międzynarodowy zespół z udziałem pracowników UR w Krakowie, w ramach WP3.3 projektu EUWELNET; dotyczą one grupowego utrzymania loch prośnych. Ponadto, na stronie internetowej (<https://www.euwelnetpigtraining.org>) dostępne są materiały szkoleniowe, które dr J. Nowicki, dr T. Schwarz i dr hab. R. Tuz opracowali w międzynarodowym zespole dla Inspekcji Weterynaryjnych w krajach UE. Dotyczą one wzbogacenia środowiska chowu świń i zasad przycinania ogonów zgodnie z Dyrektywą z 2008 roku. Streszczenie wykonawcze projektu EUWELNET dostępne jest na stronie www.euwelnet.eu.

Zespół pracowników z UTP w Bydgoszczy i Uniwersytetu w Brnie, w składzie: P.D. Wasilewski, G. Michalska, M. Čechová, J. Nowachowicz, T. Bucek, przygotował doniesienie na temat „Jakość tusz wieprzowych w zależności od stopnia umięśnienia i płci świń żywionych paszą z dodatkiem sprzężonego kwasu linolowego”. Przeprowadzone badania były odpowiedzią na efekty uzyskane po wieloletniej intensywnej pracy hodowlanej nad trzodą chlewną, której rezultatem był wzrost mięsności i pogorszenie jakości mięsa. Większą mięsnością charakteryzowały się tusze loszek, a przy niższej mięsności uzyskano lepsze parametry jakości mięsa.

Wszystkie wygłoszone doniesienia spotkały się z dużym zainteresowaniem i wzbudziły ożywioną dyskusję. Głos zabierali m.in. profesorowie Janusz Falkowski, Maria Koćwin-Podsiadała, Stanisław Kondracki, Jerzy Nowachowicz, Maria Osek, Anna Rekiel, Bogdan Szostak, dr Tadeusz Blicharski oraz hodowcy. Wymieniono też poglądy na temat aktywności członków Sekcji w okresie po zjeździe w Krakowie, zwrócono uwagę na mocne i słabsze strony działalności, apelując o większe zaangażowanie w roku następnym, przed zjazdem w Bydgoszczy.

Obrazy zakończyły podziękowania skierowane do wszystkich uczestników spotkania oraz autorów prac wygłoszonych i zaprezentowanych w formie posterów, a także pod adresem gospodarzy – za pracę włożoną w przygotowanie i trud organizacji zjazdu. **(Anna Rekiel)**

SEKCJA CHOWU I HODOWLI OWIEC I KÓZ

Na obrady Sekcji zgłoszono 33 komunikaty naukowe, których tematykę można podzielić na trzy grupy zagadnień:

- organizacja produkcji i krajowy rynek produktów pochodzących od małych przeżuwaczy;
- genetyczne i środowiskowe uwarunkowania poziomu produkcji i jakości mięsa, mleka i wełny;
- wykorzystanie owiec do czynnej ochrony terenów przyrodniczo cennych.

W pierwszej części obrad, którym przewodniczyli prof. dr hab. Bronisław Borys i prof. dr hab. Stanisław Milewski, zaprezentowano 7 doniesień w formie przekazu ustnego. Jako pierwszy przedstawił się zespół autorów z Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, przedstawiając pracę pt. „Ocena skór i okrywy wełnistej u jagniąt różnych ras i ich mieszańców”. Przeprowadzone szczegółowe analizy pozwoliły stwierdzić, że użyteczność kożuchowa owiec utrzymywanych obecnie do produkcji jagniąt rzeźnych może być dodatkowym źródłem przychodu. Następnie było opracowanie autorstwa zespołu z Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy pt. „Analiza użytkowania owiec rasy wrzosówka na terenie rezerwatu przyrody Ostniewo Parowy Gruczna”. Wykazano, że na terenie rezerwatów przyrody owce doskonale sprawdzają się w roli naturalnych kosiarek. Wywierają korzystny wpływ na porost runi, przez jej niskie przycinanie, „masowanie” raciczkami i nawożenie pozostawianymi odchodami. Dla regionu stanowią również bogactwo krajobrazowe i turystyczne, zachowując przy tym tożsamość kulturową.

Zespół z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, zwracając uwagę na niską rentowność produkcji owczarskiej, omówił temat „Uwarunkowania efektywności produkcji jagniąt rzeźnych w cyklu całorocznym”. Wykazano, że płatności bezpośrednie stanowią znaczący udział w przychodach uzyskiwanych z gospodarstwa owczarskiego. Uzupełnieniem przychodów są np. dopłaty do owoców miękkich czy też do produkcji zwierzęcej. W większości przypadków wymienione wsparcie finansowe sprawiło, że w gospodarstwach odnotowywano zysk.

W kolejnym wystąpieniu autorstwa pracowników Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie przedstawiono wyniki pracy „Wpływ kiszonek sporządzonych z różnych surowców roślinnych na tempo wzrostu jagniąt oraz hematologiczne i biochemiczne wskaźniki krwi”. Przeprowadzone badania wykazały lepsze efekty produkcyjne żywienia jagniąt kiszonkami z roślin motylkowatych w porównaniu z kisonką z trawy. Przy stosowaniu kisonki z lucerny były one skutkiem wyższego pobrania energii metabolicznej i białka, natomiast przy stosowaniu kisonki z koniczyny czerwonej znaczenie miało lepsze wykorzystanie składników pokarmowych.

Pracownicy Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu omówili pracę pt. „Wpływ zastosowania w dawce pokarmowej suszonego wywaru z kukurydzy (DDGS) na profil fermentacji w żwaczku owiec w warunkach *in vitro*”. Wykazali, że zastosowanie DDGS w ilości 20 i 30% suchej masy w paszy treściwej skutkuje wzrostem produkcji LKT, w tym kwasu propionowego oraz obniżeniem udziału kwasu octowego, co korzystnie wpływa na profil fermentacji w żwaczku owiec.

Badania nt. „Efekty krzyżowania diallelicznego owiec” przedstawiły autorzy z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu. W podsu-

powaniu stwierdzili, że mimo zaobserwowanej różnorodności oszacowań dla poszczególnych cech, rysują się tendencje eksploatujące ujemne efekty populacji plennych na cechy użyteczności mięsnej jagniąt.

Zespół z Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy oraz Instytutu Zootechniki PIB w Krakowie ZD Kołuda Wielka przedstawił opracowanie pt. „Analiza SNP w genie miostatyny owiec”. Wykazano zmienność w analizowanym fragmencie genu miostatyny w badanym stadzie merynosa barwnego. Ze względu na funkcję jaką pełni w organizmie miostatyna, w dalszym etapie badań Autorzy planują przeprowadzenie analizy polimorfizmu i zbadanie ewentualnych zależności pomiędzy analizowanym polimorfizmem a cechami związanymi z użytecznością mięsą merynosów barwnych.

W drugiej części obrad, której przewodniczyli prof. dr hab. Henryka Bernacka oraz prof. dr hab. Piotr Ślósarz, autorzy z SGGW w Warszawie i Instytutu Zootechniki PIB ZD Kołuda Wielka analizowali temat „Skład chemiczny oraz barwa tkanki mięśniowej i podrobów jagniąt”. Wykazano, że stosowanie ograniczonego czasowo wypasu tuczonych półintensywnie jagniąt w porównaniu z żywieniem sianem w owczarni miało zróżnicowany wpływ na podstawowy skład chemiczny i parametry barwy tkanki mięśniowej oraz badanych podrobów. Wyraźniejsze różnice, częściowo potwierdzone statystycznie, stwierdzono w zawartości tłuszczu, niższej w przypadku większości badanych organów u jagniąt wypasanych na pastwisku. Wpłynęło to korzystnie na wartość dietetyczną tkanki mięśniowej, wątroby i nerek, wyrażoną stosunkiem białko/tłuszcz. Bardziej charakterystycznym efektem stosowania wypasu jagniąt było rozjaśnienie barwy płuc i nerek.

W ostatniej prezentacji ustnej zespół z Instytutu Zootechniki PIB w Krakowie, Politechniki Wrocławskiej oraz Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu przedstawił pracę pt. „Zawartość L-karnityny w surowej i pieczonej jagnięcinie w zależności od rodzaju zielonki w dawce”. W podsumowaniu autorzy stwierdzili, że zastosowanie zielonki z koniczyny czerwonej w półintensywnym tuczu jagniąt do wysokich standardów wagowych, w porównaniu z żywieniem zielonką z traw, wpłynęło na wzrost zawartości obu form L-karnityny w mięsie surowym i poddanym obróbce termicznej, przy wysokiej i zbliżonej biodostępności tego prozdrowotnego składnika oraz podobnych ubytkach pod wpływem zastosowanej metody pieczenia.

W kolejnej części spotkania profesorowie przewodniczący obradom Sekcji krótko omówili wszystkie pozostałe komunikaty. W trakcie omawiania poszczególnych doniesień zadawano pytania autorom bądź wyrażano opinie dotyczące poszczególnych zagadnień badawczych. Podczas dyskusji zwrócono uwagę na potrzebę określenia sposobu wartościowej wyceny kosztów wykorzystywania owiec do czynnej ochrony środowiska. Ponadto stwierdzono, że należy zwrócić się do Agencji Rynku Rolnego o finansowanie działań promujących jagnięcinę.

Na zakończenie przewodniczący Sekcji podziękował autorom doniesień za ich przygotowanie, uczestnikom za udział w obradach i dyskusję, a gospodarzom za organizację całego spotkania. **(Tomasz M. Gruszecki)**

SEKCJA CHOWU I HODOWLI KONI

Obrady w Sekcji rozpoczęto od przedstawienia sprawozdania z ostatniej konferencji EAAP oraz omówienia przyszłorocznych obrad EAAP, które będą się odbywały w Warszawie w dniach 31.08-4.09.2015. W przyszłorocznych obradach „końskiej” sesji EAAP uczestniczyć mają także praktycy. W porozumieniu z PZH i ANR organizowane będą w SK Janów Podlaski pokazy koni arabskich i anglo-arabskich oraz innych ras prowadzonych w Polsce.

Część naukową rozpoczęła prezentacja habilitacyjna dr hab. Katarzyny Strzelec z UP w Lublinie, na temat badań kortyzolu w ślinie koni jako wskaźnika reakcji stresowej. Autorka przedstawiła zagadnienie w bardzo przystępny sposób, prezentując badania przeprowadzone na imponującej liczbie koni podczas różnych sposobów użytkowania.

Na obrady w sekcji zgłoszono 36 doniesień. Dotyczyły one użytkowania, fizjologii i rozrodu, genetyki i aspektów czysto hodowlanych, a także zagadnień weterynaryjnych. Trzy prace fi-

zjologiczne dotyczyły: badań lipidów u trenowanych i nie trenowanych koni małopolskich i śląskich, badań poziomu testosteronu u ogierów różnych ras w różnym wieku (Długosz i wsp.) oraz badań jakości nasienia ogierów (Andraszek i wsp.). W grupie prac weterynaryjnych znalazło się bardzo ciekawe doniesienie o różnej ścieralności zębów koni różnych ras, co ma duże znaczenie dla określenia wieku po zębach (Łuszczynski i wsp.); doniesienie o występowaniu tendencji do COPD w określonych liniach koników w polskich, co może świadczyć o genetycznym podłożu tej choroby (Jaworski i wsp.) oraz doniesienie o pozytywnym stosowaniu preparatu z glinkami kaolinitowymi w leczeniu biegunki źrebiąt (Pieszka). Dwie prace z katedr weterynaryjnych informowały o aspektach zdrowotnych dystalnych odcinków kończyn – występowaniu zależności pomiędzy ustawieniem kości kopytowej a kształtem kopyta (Dzierżęcka i wsp.) oraz porównania wyników badań poubojowych trzeczki ze zmianami widocznymi na przyżyciowo wykonanych zdjęciach rentgenowskich (Komasz i wsp.).

W grupie prac genetycznych trzy dotyczyły badań populacyjnych. Były to badania wskaźników odziedziczalności cech użytkowych ogierów w zakładach treningowych i pokrojowych koni małopolskich. Podkreślano niskie błędy tych oszacowań oraz wysokie korelacje między cechami użytkowymi (Kaproni i wsp.). Zaprezentowano także badania nad możliwością wykorzystania wyników Mistrz Polski Młodych Koni w szacowaniu wartości hodowlanej koni (Borowska i Szwaczkowski). Trzy inne z genetyki molekularnej dotyczyły badań podobieństwa rasowego polskich koni (Stachurska i wsp.) oraz dwa – poszukiwania markerów genetycznych osteochondrozy (Kossakowska i wsp.). W badaniach podobieństwa genetycznego ras polskich stwierdzono małe zróżnicowanie pomiędzy końmi wielkopolskimi i małopolskimi, kucami felińskimi i szetlandami oraz hucułami.

W grupie prac dotyczących użytkowania koni zgłoszono osiem prac. Zaobserwowano pozytywne zmiany zachowania koni w treningu naturalnym według metody Parelliego oraz bardzo istotne znaczenie wpływu na wyniki doświadczenia osób pracujących z końmi (Pieszka i wsp.). Stwierdzono pozytywny wpływ masażu na stan zdrowia konia oraz pozytywny wpływ wypuszczania koni na wybiegi przed transportem na obniżenie występującego przy transporcie stresu (Janczarek i wsp.). Wykazano także, że muzykoterapia wpływa pozytywnie głównie w ciągu pierwszych 2 miesięcy, daje lepszy efekt u klaczy niż ogierów i nie jest bezpośrednio związana z użytkowością koni (Stachurska i wsp.). Stosunkowo nowym zagadnieniem jest zastosowanie termowizji w dopasowaniu siodła (Wolińska i wsp.). Autorzy podkreślali znaczenie regularnej kontroli stanu zdrowia grzbietu konia za pomocą termowizji. Poprawę dobrostanu i bezpieczeństwa koni w konkurencji WKW na podstawie badań własnych przeprowadził zespół poznański (Postuszna i Marcinkowska). Przedstawiono także sposoby użytkowania koni w Polsce południowej (Stefaniuk i wsp.). Bardzo interesujące doniesienie, na temat charakterystyki koni trafiających do schronisk, zaprezentował zespół krakowski (Łuszczynski i wsp.). Ustalono, że najczęstsze formy trafiaania koni do schronisk to interwencje (40%) i wykup (40%), głównie w lutym. Co ciekawe, 56% koni ze schroniska posiadało paszporty, a 42% było końmi rasowymi. Ponadto połowę stanowiły konie młode (do 5 lat), a prawie połowa koni (40%) miała więcej niż jedno schorzenie. Do adopcji trafia ok. 46% zwierząt.

Prace hodowlane tradycyjnie stanowiły największą grupę. Bardzo interesujące doniesienie, dotyczące poszukiwania cech charakteryzujących konie do hipoterapii, przedstawił zespół olsztyński (Pawelec i wsp.). Stwierdzono wysoką korelację oceny behawioru z przydatnością do hipoterapii (0,62). Trzy doniesienia dotyczyły ras zagrożonych. Stwierdzono niezadowolający poziom rozrodu u koni zimnokrwistych (Polak) oraz huculów, a także duże rozdrobnienie stad i trudności ze zbytem koni małopolskich (Topczewska i Krupa). Podobnie tematycznie było doniesienie nt. czynników rozwoju Furioso-Przedświtów, w którym stwierdzono, że obecna populacja tych koni charakteryzuje się większym wzrostem i bonitacją (Pieszka i wsp.). Pojedyncze doniesienia dotyczyły charakterystyki wzrostu koni anglo-arabskich w SK Ochaby i określonego lepszego wzrostu źrebiąt urodzonych w okresie letnim (Podstawski i wsp.) oraz charakterystyki klaczy pełnej krwi

w SK Iwno czy wpływu koni hanowerskich na pogłowie koni wielkopolskich (Nowicka i wsp.).

Trzy interesujące doniesienia na temat koni zimnokrwistych przedstawił zespół olsztyński (Jastrzębska i wsp.). Zaprezentowano wyniki ankiet konsumentów mięsa końskiego oraz ankiet dotyczących rynku końskiego wysłane do ubojni. Ponadto przedstawiono analizę wyników czempionatów koni zimnokrwistych i podkreślono dużą różnorodność ras importowanych.

Aktualnym zawsze nurtem badań jest analiza zmian pogłowia koni w Polsce. Przedstawiono charakterystykę nowych ras koni AQH – American Quarter Horse i APH – American Paint Horse (Nowicka i wsp., UP Poznań). Podkreślono wysoki poziom zimbredowania tych koni. Drugie doniesienie na ten temat przedstawiało strukturę rasową nowych ras koni fryzjskich, AQH i koni western, podkreślono występowanie przypadków niezgodności koni appaloosa z wzorcami ras (Cieśla i Maćkowiak).

W czasie obrad Sekcji najwięcej prac przedstawiono z UR w Krakowie (9), UWM w Olsztynie (6), UP w Poznaniu (6), UP w Lublinie (5), UPH w Siedlcach (3), Uniwersytetu Rzeszowskiego i IGZ PAN w Jastrzębcu (po 2) oraz pojedyncze prace z IZ PIB w Krakowie, SGGW w Warszawie i ZUT w Szczecinie.

W przerwie kawowej przeprowadzono ożywioną dyskusję dotyczącą problemów koni w Morskim Oku. Była ona bardzo interesująca i przedstawiała różne opinie. Jedynym mankamentem obrad był brak niektórych zgłoszonych doniesień plakatowych, jak i brak niektórych autorów pod plakatami w czasie sesji plakatowej. Nie zmniejszyło to jednak wymiany myśli i dyskusji, na które jak zwykle zabrakło trochę czasu. Podczas obrad mieliśmy przyjemność gościć przedstawicieli Polskiego Związku Hodowców Koni, za co bardzo im dziękujemy. **(Dorota Lewczuk)**

SEKCJA CHOWU I HODOWLI ZWIERZĄT FUTERKOWYCH

Na obrady Sekcji zgłoszono 19 doniesień, przygotowanych przez przedstawicieli Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, Instytutu Zootechniki PIB w Krakowie, Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy, Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu i Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach. Zgłoszone prace dotyczyły szerokiego spektrum hodowli, chowu i użytkowania zwierząt futerkowych mięsożernych i roślinożernych. Obrady prowadzili prof. Grażyna Jeżewska-Witkowska i prof. Stanisław Socha.

Referat wprowadzający pt. „Genetyczne uwarunkowania produktywności lisów i nerek” wygłosiła prof. Grażyna Jeżewska-Witkowska. W bardzo przystępnej i niezwykle atrakcyjnej formie prelegentka przedstawiła charakterystykę, a następnie uwarunkowania genetyczne oraz wpływ czynników na zmienność cech określanych jako jakościowe i ilościowe u lisów i nerek. W dalszej części obrad Sekcji prezentowane były prace z poszczególnych ośrodków naukowych. Prof. Olga Szeleszczuk z Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie przedstawiła niezwykle interesującą pracę pt. „Analiza morfometryczna plemników lisa – badania wstępne”. W kolejnym wystąpieniu dr. Natasza Świącicka z Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy zaprezentowała wyniki rozrodu nerek różnych odmian barwnych w zależności od systemu krycia. Dr Dorota Kołodziejczyk z Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach przedstawiła badania na temat „Analizy opłacalności hodowli szynszyli na podstawie wyników produkcyjnych w wybranej fermie”. Wykorzystując dane rzeczywiste z fermy szynszyli udowodniono, że chów tych zwierząt jest opłacalny. Bardzo interesujące wyniki badań dotyczących „Zależności pomiędzy tempem wzrostu a odtuszczeniem tuszki króliczej” zaprezentowała dr hab. Dorota Kowalska z IZ PIB. Autorzy tego opracowania wykazali, że wraz ze wzrostem masy ciała królików wzrasta ilość tłuszczu podskórnego i narządowego, nie stwierdzili natomiast wpływu tempa wzrostu na zawartość tłuszczu w lipidach mięsa tylnej nogi i combra. Udowodnili ponadto, że w tłuszczu narządowym i podskórnym był najkorzystniejszy z punktu widzenia dietyki człowieka stosunek kwasów rodziny *n-6/n-3*.

Po zakończeniu obrad uczestnicy Sekcji zwiedzili pomieszczenia Wydziału Przyrodniczego UPH w Siedlcach. (**Stanisław Socha**)

SEKCJA CHOWU I HODOWLI ZWIERZĄT TOWARZYSZĄCYCH I DZIKICH

LXXIX Zjazd Naukowy Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego w Siedlcach był siódmym roboczym spotkaniem Sekcji. Obrady części referatowo-posterowej poprowadzili dr hab. Paweł Janiszewski profesor Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie i dr hab. Mirosław Karpiński z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Tematyka doniesień była jak zwykle różnorodna i dotyczyła ogólnie problematyki związanej z hodowlą zwierząt towarzyszących, egzotycznych i wolno żyjących.

Spośród 24 doniesień zgłoszonych z dziewięciu ośrodków naukowych, 8 przedstawiono w formie prezentacji multimedialnej, a pozostałe zaprezentowano w formie plakatów. Najwięcej – 7 doniesień, zgłoszono z Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach (Marta Król, Elżbieta Horoszewicz, Edyta Sweklej, Roman Niedziółka, Piotr Piwowarczyk – „Wstępna analiza biometrii psów rasy syberian husky”; Katarzyna Andraszek, Dorota Banaszewska, Sylwia Prochowska, Agnieszka Partyka, Wojciech Niżański – „Ocena struktury chromatyny w plemnikach kota domowego”; Katarzyna Andraszek, Mariola Ceranka, Magdalena Gryzińska, Ewa Wójcik, Agnieszka Larisch, Elżbieta Smalec – „Morfologia i morfometria jąderek w spermatocytach pierwszego rzędu wybranych gatunków zwierząt wolno żyjących”; Barbara Biesiada-Drzazga, Dorota Banaszewska, Marta Flis, Patryk Majkowski, Dominik Ostrowski – „Charakterystyka wybranych cech jaj kur rasy onagadori i chabo”; Barbara Biesiada-Drzazga, Dorota Banaszewska, Marta Flis, Patryk Majkowski, Dominik Ostrowski – „Charakterystyka wybranych cech jaj kur rasy białoczuby”; Dominik Ostrowski, Barbara Biesiada-Drzazga, Dorota Banaszewska, Katarzyna Andraszek, Anna Wereszczyńska – „Ocena lęgów amadyny zebrowatej *Taeoniopygia (poephila) guttata* w hodowli amatorskiej”; Edyta Sweklej, Elżbieta Horoszewicz, Piotr Piwowarczyk, Roman Niedziółka – „Wzrost i rozwój szczeniąt syberian husky w pierwszych dwóch tygodniach życia”).

Z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu zaprezentowano 4 doniesienia (Anna Wyróstek, Katarzyna Czyż, Bożena Patkowska-Sokoła, Ewa Sokoła-Wysoczańska, Tomasz Wysoczański, Robert Bodkowski – „Możliwość zastosowania estrów etylowych wielonienasyconych kwasów tłuszczowych z grupy omega-3 w żywieniu psów”; Anna Wyróstek, Katarzyna Czyż, Bożena Patkowska-Sokoła, Marzena Janczak, Robert Bodkowski – „Analiza okrywy włosowej kotowatych na przykładzie: lwa, rysia euroazjatyckiego, tygrysa bengalskiego, pumy oraz tygrysa syberyjskiego”; Mohammed Seghir Nili, Katarzyna Czyż, Bożena

Patkowska-Sokoła, Tadeusz Szulc, Zbigniew Dobrzański, Robert Bodkowski, Ewa Pecka – „Profil kwasów tłuszczowych mleka wielbłądziego”).

Po 3 doniesienia przygotowano z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (Magdalena Zawacka, Vladimir Hanzal, Daria Murawska, Paweł Janiszewski, Danuta Michalik – „Wpływ wieku na wzrost osobniczy i rozmieszczenie tkanki mięśniowej u kacząt karzyżówki (*Anas platyrhynchos* L.)”; Daria Murawska, Paweł Janiszewski, Danuta Michalik, Vladimir Hanzal Magdalena Zawacka – „Porównanie mięsa piersiowego krzyżówki wolnożyjącej (*Anas platyrhynchos* L.) oraz kaczki pekin”; Paweł Janiszewski, Wojciech Misiukiewicz, Vladimir Hanzal – „Czy można policzyć bobry?”) oraz Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. S. Pigonia w Krośnie (Janusz Kilar, Maria Ruda – „Dobrostan pokarmowy jeleni w ekologicznym chowie fermowym”; Janusz Kilar, Maria Ruda – „Ocena skuteczności preparatu valbazen w zwalczaniu robaczyc u danieli fermowych”; Janusz Kilar, Maria Ruda – „Pasożyty żołądkowo-jelitowe i płucne u jeleni fermowych w sezonie wiosennym”).

Po 2 doniesienia przedstawiono z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie (Leszek Drozd, Mirosław Karpiński, Piotr Czyżowski, Małgorzata Goleman – „Produkcja dziczyzny w warunkach zrównoważonej produkcji rolniczej na Lubelszczyźnie”; Mirosław Karpiński, Leszek Drozd, Piotr Czyżowski, Małgorzata Goleman, Krystyna Różaniecka – „Behawior pastwiskowy danieli fermowych”) i Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie (Małgorzata Gumułka, Marcin Cichy – „Wyniki rozrodu gołębi pocztowych i ozdobnych w zależności od wieku ptaków”; Małgorzata Gumułka – „Interakcja plemniki – komórka jajowa w szacowaniu potencjału reprodukcyjnego przepiórek”).

Jedno doniesienie zaprezentowano z Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie (Angelika Cieśla, Justyna Mazan, Natalia Przybyłowicz – „Wpływ zajęć z udziałem psa na dzieci w wieku przedszkolnym w świetle opinii ich rodziców”), Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy (Jacek Zawiaślak, Natasza Świącicka, Tobiasz Filipiak – „Psy gończe w wybranych obwodach łowieckich w województwie kujawsko-pomorskim”) i Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie (Małgorzata Mikula Krzysztof Szlufik, Bartłomiej Jan Bartyzel, Andrzej Max, Filip Rzepiński, Joanna Bonecka, Anna Charuta – „Wstępna analiza morfologiczna i obrazowa stawu biodrowego u jednodniowych szczeniąt owczarka niemieckiego”).

Obrady zakończyły się miłym akcentem. Pani Prof. dr hab. Elżbieta Bombik, Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego LXXIX Zjazdu Naukowego Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego, wręczyła przewodniczącemu Sekcji oraz prowadzącym obrady prof. dr hab. Pawłowi Janiszewskiemu i dr hab. Mirosławowi Karpińskiemu okolicznościowe dyplomy. (**Leszek Drozd**)

OGŁOSZENIE

Uprzejmie informujemy, że w sierpniu 2015 roku wydany zostanie numer specjalny „Przeglądu Hodowlanego” (w języku angielskim), który będzie dystrybuowany wśród uczestników 66. Zjazdu Europejskiej Federacji Zootechnicznej (EAAP).

Przyszłoroczny Zjazd EAAP, organizowany przez Polskie Towarzystwo Zootechniczne, odbędzie się w Warszawie w dniach 31 sierpnia – 4 września. Spodziewamy się ok. 1000 gości zagranicznych.

Zapraszamy do przesyłania tekstów dotyczących chowu i hodowli zwierząt w Polsce, w tym artykułów sponsorowanych i reklamowych.

Bliższe informacje znajdują się na stronie internetowej: ptz.icm.edu.pl/przegląd-hodowlany/numer-specjalny